

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

114Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ — 12, 13 ΚΑΙ 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2015

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών — Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών

(2015/C 423/01)

Εισηγητής	Ο κ. Luc VAN DEN BRANDE (BE/EPP), πρόεδρος του γραφείου συνδέσμου Φλάνδρας-ΕΕ
Έγγραφο αναφοράς	Έκθεση για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 211/2011 σχετικά με την πρωτοβουλία πολιτών COM(2015) 145 final

I. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών (ΕΠΠ) σε σχέση με την ευρωπαϊκή συμμετοχική δημοκρατία

- υπενθυμίζει ότι οι πολίτες βρίσκονται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η ευρωπαϊκή συμμετοχική δημοκρατία νοείται ως το δικαίωμα των ευρωπαίων πολιτών να συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή πολιτική και να διαμορφώνουν το μέλλον της Ευρώπης. Η Συνθήκη (άρθρο 10 παράγραφος 3) εκχωρεί σε κάθε πολίτη το δικαίωμα συμμετοχής στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης·
- επισημαίνει ότι το άρθρο 11 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τους πολίτες και τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και να τους δίνουν τη δυνατότητα να γνωστοποιούν και να ανταλλάσσουν δημόσια τις απόψεις τους σε όλους τους τομείς δράσης της Ένωσης. Το ίδιο άρθρο περιλαμβάνει σαφή εντολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διεξάγει διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να εξασφαλίζονται η συνοχή και η διαφάνεια των δράσεων της Ένωσης·
- επισημαίνει πως οι διατάξεις που αφορούν την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών είναι πιο συγκεκριμένες από ό,τι ορίζεται στο άρθρο 11 παράγραφοι 1 έως 3. Το άρθρο 11 παράγραφος 4 για την ΕΠΠ δεν αφορά τη «διαμόρφωση θεματολογίου», αλλά ενέχει την προοπτική «νομικής πράξης». Κρίνεται σκόπιμο να αναγνωριστεί ότι η ΕΠΠ, όπως και άλλα μέσα της άμεσης δημοκρατίας σε διάφορα επίπεδα, θα πρέπει επίσης να επιτρέπει στους πολίτες να επηρεάζουν το θεματολόγιο των πολιτικών αποφάσεων που λαμβάνει η ΕΕ·
- υπενθυμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών αποτελεί δικαίωμα κάθε ευρωπαίου πολίτη. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως απάντηση στο ευρωπαϊκό δημοκρατικό έλλειμμα και ως μέσο γεφύρωσης του χάσματος μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών και των ευρωπαϊκών πολιτικών. Λόγω τόσο της οικονομικής κρίσης όσο και της κρίσης εμπιστοσύνης στην ΕΕ, είναι σημαντικό να χρησιμοποιηθούν όλες οι ευκαιρίες για ανοικτό διάλογο με τους πολίτες και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να αυξηθεί ακόμη περισσότερο η δυσπιστία τους απέναντι στην έννοια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ΕΠΠ παρέχει, επίσης, την ευκαιρία να αποκατασταθεί και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των νέων Ευρωπαίων που, ενδεχομένως, έχασαν την πίστη τους στην έννοια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ενίσχυση της συμμετοχικής δημοκρατίας είναι ο μόνος τρόπος διατήρησης της προοπτικής του πεπρωμένου της ΕΕ και εξάλειψης του δημοκρατικού ελλείμματος. Επισημαίνει, εξάλλου, ότι η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών θεσπίστηκε με σκοπό την αμεσότερη συμμετοχή των πολιτών στο ευρωπαϊκό πολιτικό θεματολόγιο και τη χορήγηση, κατ' αυτόν τον τρόπο, δικαιώματος νομοθετικής πρωτοβουλίας στους πολίτες. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών, ως υπερεθνικό μέσο, έχει τη φιλοδοξία να ενθαρρύνει τη διεξαγωγή πανευρωπαϊκού διαλόγου για θέματα που απασχολούν τους ευρωπαίους πολίτες·

5. τονίζει ότι η ΕΠΠ πρέπει να αξιολογείται εντός ενός ρεαλιστικού πλαισίου με σαφή και συγκεκριμένο στόχο και συνεπή καθοδήγηση ως προς τις ενέργειες που μπορούν να εξασφαλίσουν την πραγματοποίηση των ζητούμενων: δεν αποτελεί υποκατάστατο του δικαιώματος πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που οδήγησε στην πρόοδο της εμβάθυνσης της Ένωσης και που πρέπει να συνεχιστεί· η ΕΠΠ ολοκληρώνει τη διαφοροποίηση των νομοθετικών δυναμικών και προσδίδει υπερεθνική διάσταση· πρόκειται για έναν επιπλέον δίαυλο αμοιβαίας κατανόησης, που ωφελεί την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή· έχει τις προϋποθέσεις να αποτελέσει εξαιρετικό παράδειγμα δημοκρατίας στην πράξη·
6. με την επιφύλαξη της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών, τονίζει τη σημασία της ενθάρρυνσης σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο όλων των πρωτοβουλιών που προωθούν τη διαφάνεια, τη συνεργασία και τη συμμετοχή των πολιτών στις δημόσιες πολιτικές, σε συμφωνία με την αρχή της συμμετοχικής δημοκρατίας. Επιπλέον, η αναγκαία συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών απορρέει από το γεγονός ότι η ΕΠΠ συχνά αφορά τομείς πολιτικής που είναι είτε αποκλειστικής είτε μερικής αρμοδιότητάς τους·
7. φρονεί πως θα πρέπει να ενισχύσουμε τα νομικά και πολιτικά συμμετοχικά μέσα που διαθέτουμε, για την επίτευξη ανανεωμένης αρχιτεκτονικής διακυβέρνησης που θα βασίζεται στην αρχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση είναι, κατά βάση, πολυδιαυλική και, συνεπώς, επιτρέπει στους ευρωπαίους πολίτες να είναι πιο «ενεργοί». Το ζητούμενο είναι να θεσπιστεί ένα καινοτόμο σύστημα εκπροσώπησης συμφερόντων, στο οποίο οι πολίτες να νιώθουν ότι εκπροσωπούνται σε ισότιμη βάση όποιοι και αν είναι·
8. τονίζει πως η καθιέρωση ενός πανευρωπαϊκού δημόσιου βήματος διαλόγου μεταξύ των πολιτών και των κατεχόντων εξουσία είναι σημαντική για τη νομιμοποίηση και τη λογοδοσία της ΕΕ. Το δημοκρατικό έλλειμμα δεν μπορεί να εξαλειφθεί παρά μόνο με μια ευρωπαϊκή δημόσια σφαίρα που θα ενσωματώνει τη δημοκρατική διαδικασία·
9. υπογραμμίζει πως οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη συμμετοχική δημοκρατία, διότι έτσι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων και να επιτελούν τον ρόλο τους·
10. είναι της γνώμης ότι η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών θα πρέπει να θεωρείται ένα από τα μέσα επίτευξης των στόχων της συμμετοχικής δημοκρατίας, δεν θα πρέπει όμως να προσδοκάται πως με την πρωτοβουλία αυτή θα επιτευχθεί αυτομάτως η συμμετοχή των πολιτών στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων·
11. επισημαίνει πως η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών αποτελεί την έκφραση της συμμετοχικής δημοκρατίας που συμπληρώνει την έννοια της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας· η ΕΠΠ ενδυναμώνει τα δικαιώματα που σχετίζονται με την ιθαγένεια της Ένωσης και τον δημόσιο διάλογο επί των ευρωπαϊκών πολιτικών και θα πρέπει να ενισχύει την οικείωση και την ταύτιση των πολιτών με την Ένωση·
12. σημειώνει πως οι άλλοι δίαυλοι συμμετοχικής δημοκρατίας, όπως άλλες μορφές διαλόγου με τους πολίτες και η συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργάνων της κοινωνίας των πολιτών, δεν πρέπει να παραμεληθούν, καθώς κάθε Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών επικεντρώνεται σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα πολιτικής και απαιτεί έντονα συντονισμένη δράση καθώς και οικονομικούς πόρους·
13. καλεί, σε αυτό το πλαίσιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει έκθεση για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11 παράγραφοι 1 και 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να καταστεί σαφές πώς η Επιτροπή υλοποιεί στην πράξη τη συμμετοχική δημοκρατία·
14. δεδομένου του μικρού αριθμού επιτυχημένων πρωτοβουλιών, διερωτάται κατά πόσον έχουν επιτευχθεί οι αρχικοί στόχοι, όπως ορίζονται στον κανονισμό, ήτοι να δοθεί σε κάθε πολίτη το δικαίωμα να συμμετέχει στη δημοκρατική ζωή Ένωσης και η δυνατότητα να προσεγγίζει απευθείας με αίτημά του την Επιτροπή, με διαδικασίες σαφείς, απλές και εύχρηστες·
15. παρατηρεί πως η Επιτροπή κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για τη διαχείριση της ΕΠΠ, ωστόσο επείγει να επανεξεταστούν ορισμένες πτυχές της προσέγγισής της και να γίνουν ενέργειες για τον εντοπισμό και τη διόρθωση όσων μέτρων έχουν υπερβολικά νομικίστικο και περιοριστικό χαρακτήρα·

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

16. λαμβάνει γνώση της έκθεσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 211/2011 για την πρωτοβουλία πολιτών, που υλοποιεί όσα προβλέπονται στο άρθρο 22 του κανονισμού, το οποίο προβλέπει την υποχρέωση της Επιτροπής να υποβάλλει έκθεση κάθε τρία χρόνια·

17. επισημαίνει πως στην έκθεση αναγνωρίζονται ορισμένα προβλήματα και ελλείψεις, αλλά πρόκειται πρωτίστως για πραγματολογική και τεχνική έκθεση, που καταγράφει την κατάσταση μετά από τρία χρόνια εφαρμογής του Κανονισμού. Η έκθεση δεν δίνει απαντήσεις ως προς τις ελλείψεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στο τέλος της πρωτοβουλίας: «μια δημοκρατική επανάσταση που δεν έγινε ποτέ»·

18. παρατηρεί ότι επικρατεί γενικά η αίσθηση πως η Επιτροπή είναι μάλλον επιφυλακτική και περιοριστική στην προσέγγιση και την αξιολόγησή της, καθώς και ότι τούτο πρέπει να παρακολουθείται και να αποτελεί αντικείμενο συστηματικής κριτικής, ώστε να βελτιώνεται η κατάσταση·

19. υπογραμμίζει, βάσει της έκθεσης της Επιτροπής, πως η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών εμπερικλείει σημαντικό δυναμικό: σε τρία χρόνια προτάθηκαν στην Επιτροπή 51 πρωτοβουλίες. Αυτές επικεντρώνονταν σε διάφορους τομείς πολιτικής, όπως η κοινωνική πολιτική, το περιβάλλον, η καλή μεταχείριση των ζώων και η παιδεία·

20. επισημαίνει, ωστόσο, πως 20 από αυτές τις 51 πρωτοβουλίες (ποσοστό 39 %) απορρίφθηκαν από την Επιτροπή και πως η αποτυχία τους να γίνουν αποδεκτές οφειλόταν πρωτίστως στο ότι «υπερέβαιναν σαφώς το πλαίσιο εξουσιών της Επιτροπής όσον αφορά την υποβολή πρότασης νομικής πράξης της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών». Έξι οργανωτές ΕΠΠ αποφάσισαν να προσβάλουν την απόρριψη των πρωτοβουλιών ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

21. παρατηρεί πως μόλις τρεις πρωτοβουλίες έχουν μέχρι στιγμής επιτύχει τον στόχο της συλλογής ενός εκατομμυρίου υπογραφών. Ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή θα δώσει συνέχεια στις επιτυχημένες αυτές πρωτοβουλίες θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό το αν οι ευρωπαίοι πολίτες θα συνεχίσουν να δίνουν σημασία στην Πρωτοβουλία Πολιτών ως συμμετοχικό μοντέλο·

22. εκφράζει την ανησυχία της για τον διαρκώς φθίνοντα αριθμό πρωτοβουλιών (23 το 2012, 17 το 2013 και 10 το 2014) και για την αύξηση των απορρίψεων (30 % το 2012, 50 % το 2014)· προτείνει, συνεπώς, την απλούστευση των προϋποθέσεων από την Επιτροπή·

23. συμφωνεί με την Επιτροπή πως η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών χρειάζεται ριζικές βελτιώσεις και πως πρέπει να αναζητηθούν λύσεις που θα επιτρέπουν την αποτελεσματικότερη χρήση του μέσου αυτού·

24. καλεί την Επιτροπή να υιοθετήσει μια πιο πολιτική προσέγγιση της ΕΠΠ, να δώσει περισσότερο χώρο στον διάλογο και να είναι πιο ανοικτή, αντί να περιορίζει το ζήτημα στις νομικές πτυχές του. Η δημοκρατία, ιδίως σε πολυεπίπεδο θεσμικό περιβάλλον, προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή και τον έλεγχο από τους πολίτες, και την ευθύνη των οργάνων να ενθαρρύνουν αυτή τη συμμετοχή·

Συστάσεις για μια επιτυχημένη Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών στο μέλλον

1) Γενικές παρατηρήσεις

25. τονίζει πως θα ήταν σκόπιμο να προστεθεί αναφορά στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών, καθώς και στην αρχή της επικουρικότητας στην περίπτωση των κριτηρίων επιλεξιμότητας·

26. είναι της γνώμης ότι η σημερινή σύγκρουση συμφερόντων της Επιτροπής —η οποία πρέπει να λειτουργεί, ταυτόχρονα, ως βασικός πάροχος πληροφόρησης και ως υποστηρικτική δομή για τις ΕΠΠ, ως πρωταρχικός «αποδέκτης» των ΕΠΠ και, παράλληλα, ως «δικαστής» που θα κρίνει κατά πόσον μια πρωτοβουλία είναι αποδεκτή και μπορεί να καταχωριστεί στο μητρώο της Επιτροπής— πλήττει σοβαρά την αποτελεσματικότητα των ΕΠΠ από πλευράς ενίσχυσης της συμμετοχής και της εμπιστοσύνης των πολιτών·

27. υπογραμμίζει πως αυτή η σύγκρουση συμφερόντων της Επιτροπής πρέπει να ενθαρρύνει τα άλλα όργανα (Συμβούλιο, Κοινοβούλιο, Επιτροπή των Περιφερειών, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή) να επιτελούν τον δικό τους ρόλο στη διαδικασία της ΕΠΠ·

28. κρίνει σκοπιμότερο τον ορισμό αμερόληπτης ειδικής «επιτροπής σοφών», με τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων, πανεπιστημιακών και/ή νομικών, για τον έλεγχο του αποδεκτού μιας πρωτοβουλίας, ώστε η Επιτροπή να μην είναι ταυτόχρονα δικαστής και ένορκος·

29. φρονεί πως ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει κεντρικό ρόλο να διαδραματίσει για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στις διαδικασίες των ΕΠΠ και στην παρακολούθηση των πολιτικών —πιο συγκεκριμένα, με τη διεύρυνση του αριθμού των συμμετεχόντων στις ακροάσεις που διοργανώνονται και με την άσκηση πολιτικής πίεσης, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο, στην Επιτροπή, έτσι ώστε αυτή να ανταποκρίνεται εγκαίρως και εποικοδομητικά στις επιτυχείς ΕΠΠ·

30. επισημαίνει πως η Επιτροπή πρέπει να σέβεται τις αρχές του ευρωπαϊκού κράτους δικαίου, βάσει του οποίου θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε αυθαίρετη αξιολόγηση της επιλεξιμότητας. Επιπλέον, πρόκειται για ζήτημα «χρηστής διακυβέρνησης» και όχι απλά για ζήτημα «βελτίωσης της νομοθεσίας». Η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη το στοιχείο της «ευθύνης», σύμφωνα με τις Συνθήκες και με σεβασμό σε αυτές·

31. τάσσεται υπέρ της βελτίωσης της εκ των προτέρων αξιολόγησης, ώστε να αποφεύγεται η απογοήτευση στο τέλος. Σήμερα δεν διεξάγεται παρά εκ των υστέρων αξιολόγηση, μετά την καταχώριση και μετά τη συλλογή υπογραφών·

32. συνιστά την επέκταση της περιόδου συλλογής δηλώσεων υποστήριξης σε 18 μήνες·

33. υποστηρίζει το κοινό αίτημα φορέων και οργανωτών ΕΠΠ να τους επιτρέπεται να επιλέγουν ελεύθερα την ημερομηνία έναρξης της συλλογής υπογραφών, εντός σαφώς ορισμένου χρονικού πλαισίου μετά την καταχώριση, συνιστά δε να παρέχεται στους οργανωτές ΕΠΠ επιπλέον χρόνος δύο μηνών μεταξύ καταχώρισης και έναρξης της συλλογής υπογραφών, ώστε να έχουν την ευκαιρία να ενημερώνουν καλύτερα τους ευρωπαίους πολίτες και να οργανώνουν τη συλλογή υπογραφών·

34. υποστηρίζει την καθιέρωση νομικού καθεστώτος για τις επιτροπές πολιτών, προκειμένου να μετριαστεί ο κίνδυνος προσωπικής ευθύνης για τα μεμονωμένα μέλη τους και να διευκολυνθεί η διοργάνωση εκστρατειών·

35. τονίζει πως η Επιτροπή δεν πρέπει να απορρίπτει αυθαίρετα τις ΕΠΠ και πρέπει να καταθέτει νομοθετική πρόταση εντός ενός έτους εάν συμφωνεί με μια επιτυχημένη ΕΠΠ, όπως συμβαίνει με τις κοινοβουλευτικές πρωτοβουλίες. Σε αυτό το διάστημα του ενός έτους, η Επιτροπή θα μπορούσε να υλοποιεί σταδιακά το αποτέλεσμα της ΕΠΠ που θα οδηγεί, εν τέλει, σε νομοθετική πρόταση. Εάν όχι, η ΕΠΠ θα καθίσταται παρωχημένη·

36. εκτιμά πως η αναθεώρηση του κανονισμού είναι ζωτικής σημασίας για την υπέρβαση των φραγμών που έχουν εντοπιστεί. Η αναθεώρηση δεν κρίνεται πρώιμη, καθώς πρόκειται για μοναδικό «πείραμα» με απρόβλεπτα αποτελέσματα. Έγκαιρες και προληπτικές παρεμβάσεις είναι απαραίτητες για να μην αποθαρρύνονται δυνητικοί οργανωτές ΕΠΠ·

37. είναι πρόθυμη να συνεχίσει να εργάζεται από κοινού με τα ευρωπαϊκά όργανα καθώς και με όλους τους ενδιαφερόμενους εταίρους για την αξιολόγηση της μέχρι σήμερα λειτουργίας του Κανονισμού και να συνεισφέρει στην αναθεώρησή του, προκειμένου να αποδεσμευτεί πλήρως το δυναμικό αυτού του μέσου·

38. προτείνει, επομένως, να εξεταστεί η δυνατότητα τροποποίησης του κανονισμού για τις ΕΠΠ, έτσι ώστε να είναι δυνατό να υποβάλλονται προτάσεις ΕΠΠ που προωθούν συγκεκριμένες αλλαγές των Συνθηκών της ΕΕ δυνάμει του άρθρου 48 της ΣΕΕ·

39. επισημαίνει πως τα προβλήματα που δεν απαιτούν αλλαγές στον ίδιο τον κανονισμό για τις ΕΠΠ θα πρέπει να αντιμετωπιστούν το συντομότερο δυνατό. Η απλότητα και η διαφάνεια των διαδικασιών θα καθορίσει πράγματι τη μελλοντική επιτυχία της ΕΠΠ·

2) Τροποποιήσεις και βελτιώσεις στις ΕΠΠ που πρέπει να εφαρμοστούν χωρίς καθυστέρηση

40. υπογραμμίζει πως οι παρατηρήσεις για τις ισχύουσες διαδικασίες και προτάσεις βελτίωσης, όπως διατυπώνονται από διάφορους φορείς και οργανωτές πρωτοβουλιών πολιτών είναι παρόμοιες και, κατά συνέπεια, θα πρέπει να είναι δυνατές οι τροποποιήσεις και οι βελτιώσεις χωρίς χρονοτριβή·

41. επισημαίνει ότι ελάχιστοι Ευρωπαίοι είναι ενήμεροι για την ΕΠΠ. Αυτή η γενική έλλειψη εξοικείωσης πιστοποιείται και σε πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου σε 6 κράτη μέλη⁽¹⁾ (Ιταλία, Γερμανία, Δανία, Πορτογαλία, Φινλανδία και Πολωνία) με θέμα τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η ΕΕ από την κοινή γνώμη: στην έρευνα αυτή μόνο οι γερμανοί ερωτηθέντες δηλώνουν ότι γνωρίζουν επαρκώς την ύπαρξη της ΕΠΠ. Τονίζει, συνεπώς, την ανάγκη ανάληψης κοινής δράσης από τα όργανα της ΕΕ και από άλλες βαθμίδες διακυβέρνησης, προκειμένου οι πολίτες να έχουν επίγνωση του δικαιώματός τους να προτείνουν και να στηρίζουν μια ΕΠΠ. Θα πρέπει να διεξαχθούν εκστρατείες σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, με τη συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών και με έμφαση, μεταξύ άλλων, στους νέους, προκειμένου οι πολίτες να ενημερωθούν γι' αυτό τους το δικαίωμα·

⁽¹⁾ Ευρωβαρόμετρο, Σεπτέμβριος 2014.

42. ζητεί την αποτελεσματικότερη προβολή της ΕΠΠ και, εν προκειμένω, τονίζει τον ρόλο της αποκεντρωμένης επικοινωνίας. Οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές επιτελούν αποφασιστικό ρόλο στη δημιουργία και τη διατήρηση του συνδέσμου μεταξύ του πληθυσμού εν γένει και των οργάνων σε όλα τα επίπεδα της ΕΕ και μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια να καταδειχθεί στους πολίτες ότι τα πολιτικά ζητήματα που τίθενται στο επίπεδο της ΕΕ τους αφορούν και να τους εξηγηθεί πώς μπορούν οι ΕΠΠ να λειτουργήσουν ως μοχλός επιρροής της πολιτικής της ΕΕ. Τάσσεται δε υπέρ της χρήσης των γραφείων των αντιπροσωπειών της Επιτροπής στα κράτη μέλη για την ενίσχυση των δικτύων πληροφόρησης σε θέματα ΕΠΠ και προτρέπει την Επιτροπή να συμπεριλάβει, σε αυτά τα δίκτυα, τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές. Εάν οι ΕΠΠ εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις νέες τεχνολογίες για τη συλλογή υπογραφών εντός των προθεσμιών που έχουν τεθεί, οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές έχουν βασικό ρόλο στη διάδοση των πληροφοριών και την κοινοποίηση των σχετικών θεμάτων προς και από τη βάση.

43. επαναλαμβάνει την πρότασή της για τη δημιουργία διοργανικού κέντρου ενημέρωσης, στόχος του οποίου θα είναι η γενική ευαισθητοποίηση όσον αφορά την ΕΠΠ ως μέσο, η προώθηση της χρήσης της, η παροχή ενός ελάχιστου επιπέδου προβολής σε τρέχουσες και επιτυχημένες πρωτοβουλίες πολιτών και η απάντηση ορισμένων ερωτημάτων για τις ΕΠΠ.

44. τάσσεται υπέρ της δημιουργίας γραφείου υποστήριξης για τις ΕΠΠ, που θα παρέχει τεχνογνωσία και συμβουλές για την οργάνωση και την υλοποίηση εκστρατειών προώθησης ΕΠΠ και θα χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Αυτό το γραφείο υποστήριξης θα πρέπει να μην υπάγεται σε κάποιο από τα όργανα της ΕΕ, γιατί η ουδετερότητα αποτελεί βασικό στοιχείο της επιτυχίας της πρωτοβουλίας και μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης όσων σκέφτονται να δρομολογήσουν πρωτοβουλία πολιτών.

45. είναι αποφασισμένη να συνεχίσει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στο πλαίσιο της διοργάνωσης τακτικής «Ημέρας ΕΠΠ», κατά την οποία θα εξετάζεται η πρόοδος ως προς την εφαρμογή και την υλοποίηση του κανονισμού, θα ενθαρρύνεται ο διάλογος μεταξύ των οργάνων της ΕΕ και των οργανωτών ΕΠΠ για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τελευταίοι, καθώς και ο διάλογος εν γένει μεταξύ πολιτών και εκπροσώπων των οργάνων σχετικά με υπό ανάληψη πρωτοβουλίες.

46. επισημαίνει πως η πείρα δείχνει πως η καθοδήγηση μιας ΕΠΠ είναι ενδεχομένως όσο σημαντική είναι η ίδια η ΕΠΠ. Είναι προφανές ότι οι ΕΠΠ χρειάζονται τη στήριξη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (προσωπικό, οικονομικοί πόροι) για να επιτύχουν. Η διαχείριση μιας ΕΠΠ από μεμονωμένους πολίτες, χωρίς εξωτερική επαγγελματική και χρηματοπιστωτική στήριξη, είναι εξαιρετικά δύσκολη.

47. υπογραμμίζει ότι οι υπερβολικές απαιτήσεις και επιβαρύνσεις ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τον στόχο της ΕΕ να προσεγγίσει περισσότερο τους πολίτες και τη βούληση των πολιτών να συμμετάσχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ· η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών θα πρέπει να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για να παροτρυνθεί η πλειονότητα των πολιτών να συμμετέχει ενεργά στην πολιτική της ΕΕ και για να σταματήσουν οι άστοχοι σκεπτικισμοί.

48. καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει κατάλληλες μορφές ανταπόκρισης σε όσες ΕΠΠ τυγχάνουν μεν επαρκούς υποστήριξης αλλά δεν ικανοποιούν όλα τα τυπικά κριτήρια ή δεν έχουν συγκεντρώσει τουλάχιστον ένα εκατομμύριο υπογραφές, έτσι ώστε να μην παραγνωρίζεται παντελώς το ουσιαστικό πολιτικό μήνυμα αυτών των πρωτοβουλιών και η κινητοποίηση που δημιουργούν.

49. τονίζει πως οι πολίτες επιθυμούν να συμμετέχουν στη δημόσια πολιτική, αλλά θα το πράξουν μόνο αν η διαδικασία είναι απλή και έχει πραγματικό αντίκτυπο. Οι πολίτες θέλουν να γνωρίζουν τι συμβαίνει με τις πρωτοβουλίες που υποστηρίζουν. Η διευκόλυνση του αμφίδρομου διαλόγου μεταξύ των οργάνων της ΕΕ και των υποστηρικτών της ΕΠΠ είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της ΕΠΠ.

50. προτρέπει την Επιτροπή να διερευνήσει τη δυνατότητα παροχής οικονομικής συνδρομής (στην εκάστοτε αρμόδια επιτροπή πολιτών), λόγω του υψηλού κόστους της διαδικασίας οργάνωσης, διεθνώς, ΕΠΠ που εμπίπτουν σε τομείς πολιτικής της αρμοδιότητας της Επιτροπής και, παράλληλα, τυγχάνουν ισχυρής λαϊκής αποδοχής (έχοντας υπερβεί, δηλαδή, συγκεκριμένο όριο εντός ορισμένης προθεσμίας, πριν από το ένα εκατομμύριο υπογραφές που απαιτούνται για την υποβολή νομοθετικής πρότασης από την Επιτροπή). Έτσι μπορεί να συνεχιστεί να δίνεται η απαραίτητη έμφαση στον πολίτη στις διάφορες δραστηριότητες και να κατοχυρώνεται η διαφάνεια της χρηματοδότησης της κάθε επιδίωξης.

51. εισηγείται —εφόσον μια ΕΠΠ αφορά προτάσεις που επιδρούν εμφανώς και επαρκώς θετικά στην τοπική και στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση, έχουν τοπική διάσταση ή σχετίζονται με την αρχή της επικουρικότητας, έτσι ώστε να τυγχάνουν εκ των προτέρων και της στήριξης του προεδρείου της ΕτΠ— την ανάληψη από την ΕτΠ των καθηκόντων της εποπτείας του προαναφερθέντος χρηματοδοτικού μηχανισμού και της περαιτέρω ενίσχυσης των προσπαθειών προώθησης των πρωτοβουλιών.

52. υπογραμμίζει πως οι ισχύουσες εθνικές νομικές απαιτήσεις συλλογής δεδομένων συνιστούν σοβαρό ανασταλτικό παράγοντα για τη συγκέντρωση επαρκούς αριθμού υπογραφών. Ως εκ τούτου, καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν επείγοντως όλα τα αναγκαία μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας των ΕΠΠ, με σκοπό την απλοποίηση των απαιτήσεων ως προς τα προσωπικά δεδομένα και την εναρμόνιση, το ταχύτερο δυνατόν, σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ των απαιτήσεων εν γένει·

53. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξασφαλίσει πλήρη διαφάνεια κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Πιο συγκεκριμένα, της ζητά, πρώτον, να εξηγή λεπτομερώς τους λόγους απόρριψης μιας ΕΠΠ, εφόσον κρίνεται ότι δεν εμπίπτει σαφώς στις αρμοδιότητές της και, δεύτερον, να γνωστοποιεί στους οργανωτές της πρωτοβουλίας το σχετικό νομικό αιτιολογικό, έτσι ώστε αυτοί να αποφασίζουν εάν θα αναθεωρήσουν την ΕΠΠ τους για να την υποβάλουν τροποποιημένη εκ νέου·

54. παρακινεί την Επιτροπή να εξηγή τις πολιτικές της επιλογές στο κοινό κατά τρόπο λεπτομερή και διαφανή, στην επίσημη απάντησή της σε ΕΠΠ που έχει λάβει πάνω από ένα εκατομμύριο υπογραφές. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται πολιτικά ισχυρή συνέχεια·

3) Η συμβολή της Επιτροπής των Περιφερειών και των ΟΤΑ

55. επαναλαμβάνει την προθυμία της να συνδράμει την Επιτροπή στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης των πρωτοβουλιών με την αρχή της επικουρικότητας ή της συνεισφοράς τους στην εδαφική συνοχή και τη διασυνοριακή συνεργασία·

56. υπογραμμίζει ότι η ΕΠΠ αποτελεί ένα μέσο που επιτρέπει στους ευρωπαίους πολίτες να συμμετέχουν πιο ενεργά στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτικών και, άρα, δεν πρέπει να δρομολογείται από τα όργανα της ΕΕ. Αναγνωρίζει, ωστόσο, τον ρόλο και τις ευθύνες της στο πλαίσιο αυτό και υπενθυμίζει την απόφαση του προεδρείου της ⁽²⁾ σχετικά με τη συμμετοχή της ΕτΠ στις Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες Πολιτών. Επαναλαμβάνει ότι έχει δεσμευτεί να στηρίζει όσες ΕΠΠ εμπίπτουν στο πεδίο των πολιτικών αρμοδιοτήτων της και κρίνονται πολιτικά συναφείς μέσω, π.χ.: της υποστήριξης του έργου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην εξέταση των προτεινόμενων ΕΠΠ ως προς την τοπική/περιφερειακή τους διάσταση και την αρχή της επικουρικότητας, της υποστήριξης εκδηλώσεων σχετικών με τις ΕΠΠ, της υποστήριξης αποκεντρωμένων δραστηριοτήτων προβολής των ΕΠΠ, της εκπόνησης —όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο— γνωμοδοτήσεων πρωτοβουλίας με θέμα ΕΠΠ, της ενεργού συμμετοχής της σε ακροάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της παρακολούθησης της πολιτικής συνέχειας που δίνεται σε αυτές, της ενίσχυσης των προσπαθειών υλοποίησης των επιτυχών ΕΠΠ και εφαρμογής —όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο— της νομοθεσίας που θεσπίζεται λόγω αυτών.

Βρυξέλλες, 13 Οκτωβρίου 2015.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Markku MARKKULA

⁽²⁾ 144η συνεδρίαση του προεδρείου της Επιτροπής των Περιφερειών, 10 Απριλίου 2013, σημείο 8 — CDR1 335-2013_11_00_TRA_NB-item 8.